

811.133.1'25'276.3-053.6(100)"20"

Галина Бернецька

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАНЦУЗЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

У статті розглянуто питання існування і функціонування французької молодіжної мови, причини виникнення такого поняття та способи його використання в мові сучасної молоді, а також умови та засоби творення французької молодіжної мови, що є актуальним під час перекладу з французької мови. Автором наголошено, що розвинена національна мова не є монолітною, а становить сукупність форм, у яких вона існує та знаходить прояв у ієрархічно організованій багатоступеневій системі. Акцентовано увагу на перебуванні французького молодіжного сленгу під впливом демографічних, міграційних процесів всередині Французької республіки. Встановлені відмінності між сленговою та літературною версіями французької мови. Окреслено основні джерела виникнення і становлення словникового складу молодіжної мови. Охарактеризовані мовні особливості молодіжного сленгу на різних рівнях. Розглянуто взаємозв'язок французького молодіжного аргю та розвитку різних соціальних сфер діяльності людини. Охарактеризовано можливість застосування способу трансформації, методу комбінованого перекладу, прийомів варіативної, контекстуальної, гіперо- та гіпонімічної підстановок, калькування, описового перекладу, тлумачення і компенсації. Відзначено вплив сучасних комп'ютерних технологій на сучасні молодіжні сленгові тенденції. Проаналізовані базові способи утворення сленгових слів, фразеологізації молодіжного мовлення. Визначено конкретні напрями майбутніх перекладознавчих, контрастивних, лексикологічних, лексикографічних, стилістичних студій; переклад мови кінофільмів з аргокомпонентом, сучасного молодіжного аргю, арготизмів національно-територіальних варіантів французької мови; створення двомовних словників арготичної лексики; теорія та практика формування перекладацької компетенції у галузі соціальної діалектології. Наголошено на важливості розгляду змістового та якісного наповнення молодіжного сленгу під впливом сучасних суспільних процесів. Виявлено взаємозв'язок культурних особливостей молодіжного сленгу, що проявляється в протистоянні суспільним шаблонам та нормам.

Ключові слова: арго, діалект, фразеологізм, мовна картина світу, жаргон.

Вступ. Лінгвісти переконані, що абсолютно справедливими є зауваження щодо існування «третього французького» – молодіжного аргю, яке продовжує розвиватися нарівні з інформаційними технологіями та культурою. У середовищі вчених і дослідників існує думка, що кожен француз говорить двома французькими мовами: нормативною французькою, щоб показати відповідність правилам, і розмовною французькою, щоб продемонструвати власну індивідуальність.

Арго стало невід'ємною частиною сучасного французького світу, і, отже, щоб в повній мірі оволодіти мовою, в жодному випадку не можна нехтувати соціальними діалектами. Нажаль, вивчення молодіжних діалектів може викликати певні труднощі, зважаючи на велику кількість скорочень, байдужість орфографічних і пунктуаційних норм, наявності запозичень з інших мов. Ключову роль для характеристики молодіжної мови відіграють дослідження особливостей її лексичного збагачення, визначення ефективності різних засобів поповнення її словникового складу, з'ясування співвідношення серед різних словотворчих способів. Мова і культура є семіотичними системами, де знакові відносини мають пріоритетне значення. План змісту мовного знаку актуалізує в мові специфічні риси національної мовної картини світу. Емоційна і образна складові семантики мовного знака виконують важливу структурну функцію молодіжної комунікації.

Сучасна лінгвістика займається не лише вивченням писемної мови, але і дослідженням та аналізом фактів мови в живому спілкуванні. На думку авторитетних лінгвістів (В. В. Балабіна, Е. М. Береговської, Н. А. Джеус та ін.), безпосереднє усне звукове спілкування є найважливішою сферою функціонування мови, розмовна мова – це в певному розумінні мінімальна система національної мови, найважливіша за діапазоном суспільної та індивідуальної значущості.

Мета дослідження – проаналізувати та виявити лінгвостилістичні особливості здійснення перекладу французького молодіжного сленгу з урахуванням особливостей творення слів.

Методи та методика дослідження. Мовна варіативність вважається однією з найбільш традиційних проблем соціолінгвістики, що вивчається активно та інтенсивно. Під мовною варіативністю розуміється не варіювання окремих мовленнєвих актів, а соціально зумовлені форми та способи вживання мови, характерні для певних груп мовців або галузей вживання мови [6]. К. Нарінгз підкреслює, що питання щодо джерел та причин існування мовної варіативності неодмінно пов'язане із взаємозв'язком мови та суспільства. Адже в кожній мовній спільноті наявні групи, що різняться між собою як за соціальними, так і за мовними ознаками. Окрім того, різні варіанти мови вживаються залежно від комунікативної ситуації та взаємовідносин між комунікантами. Певно, що не існує чіткого набору ситуацій і форм, які б були універсальними для мовних спільнот та мов.

Будь-який об'єкт вивчення вимагає намітити епістеміологічний кордон тлумачення термінології, яку використовують при аналізі дослідницького матеріалу. Сучасний французький молодіжний дискурс також потребує категоризації даного типу.

Як правило, до основних функцій сленгової лексики належать комунікативну, когнітивну, номінативну, експресивну, світоглядну, езотеричну (конспіративну), ідентифікаційну (сигнальну), функцію економії часу (мовної економії).

У молодіжному сленгу існує велика кількість слів та виразів, які часто вживаються молоддю, але є незрозумілими та неприйнятними дорослими людьми як загальноновживані або літературні мовні одиниці. Отже, такі мовні одиниці та вирази переходять до сленгу не тільки завдяки їх нестандартному написанню, але й тому, що вони вживаються більш-менш вузьким, обмеженим колом людей, а також ці слова додають мові оригінальне смислове забарвлення.

Мовні особливості молодіжного сленгу простежуються на всіх рівнях. Наприклад, фонетичні особливості проявляються в багатстві інтонацій, в розтягуванні звука, в розриві слова на склади, в обриванні слів, у різких зниженнях чи підвищеннях тону. Що стосується лексико-фразеологічних особливостей розмовного стилю, то це можуть бути емоційно-експресивно забарвлені слова та звороти, розмовні, просторічні елементи, використання жаргонізмів, діалектизмів.

Як правило, молодіжний сленг зароджується в мові на основі протесту проти словесних штампів, усталених виразів і норм мови, властивим комунікації дорослих. Молодь же шукає різні шляхи самовираження, і знаходить їх у тому числі і в мові. Тим самим молоді люди прагнуть демонструвати власне іронічне або критичне ставлення до світу дорослих.

Молодіжне арго живе на ґрунті загальнонаціональної мови, часто звертається до його фонетичних і граматичних норм. Арго розвивається як мова всередині мови, з одного боку, спрощує її, а з іншого – ускладнює. Воно, як і мова в цілому, не залишається незмінним, перебуваючи в постійному розвитку. Зі зміною часів, соціальних і культурних явищ старі слова і вирази поступово виходять з активного вживання, на зміну їм приходять нові. Ці процеси проходять дуже стрімко саме всередині молодіжного сленгу. У будь-якому іншому арго (професійному, наприклад) слова можуть існувати і використовуватися протягом десятиліть, в той час як в молодіжному арго лише за минуле десятиліття, що характеризується стрімким прогресом, змінилася і пішла в історію величезна кількість слів.

Явище арго можна розглядати так само і з психологічної точки зору. Це своєрідний засіб для підлітків не почуватися самотніми, створити власний світ, зрозумілий для певної групи людей. Їм властиво ховати таємниці від дорослих. Це теж знайшло своє відображення і в мові.

У той же час існують думки, що сучасна молодь повинна йти в ногу не тільки з розвитком інноваційних технологій і комп'ютерних систем, але так само важливо відгукуватися на розвиток мови, вчити і використовувати її. Соціальні діалекти, зокрема, молодіжне арго, уніфікує мовне спілкування підлітків, дає широкі можливості для самоідентифікації молодого покоління і, до того ж, є зручним і швидким засобом комунікації.

За способами вербалізації, і за емоційною сферою мови можна з упевненістю судити про етику, психологію, моральність і культуру молоді, зокрема молоді Франції. Великою мірою саме

через словотворчі моделі і їх особливості сучасний французький молодіжний дискурс зазнає впливу форматів молодіжної комунікації. Важливо враховувати в цьому питанні, що молоді властиво віддавати перевагу у використанні сучасних технічних новинок, призначених для обміну повідомленнями різного роду.

В цілому важливо усвідомлювати, що вивчення французької молодіжного аргю допомагає бути в курсі розвитку різних соціальних сфер діяльності людини, розуміти спосіб мислення, виявляти національні особливості французьких підлітків. Розуміння і знання сленгу дає широкі можливості бути включеним в активний діалог культур, що особливо важливе в умовах розширення міжкультурних відносин.

Відзначимо, що французька молодіжна культура – це світ, що не схожий ні на що. Її відрізняє від дорослого експресивна, а іноді навіть різка і груба манера висловлювати свої думки і почуття, якимось словесним абсурдом, який вживає тільки молодь. Внаслідок цього виникає французький молодіжний жаргон, який існує не тільки в сфері учнів молодих людей, що проживають в місті, а й в окремих, більш-менш замкнених, референтних групах.

Дослідження показало, що молодіжний французький жаргон формується віковою категорією від 14-15 до 24-25 років, охоплюючи практично всі сфери життя сучасної молоді, описуючи практично всі побутові ситуації і являє собою результат емоційного ставлення мовця до предмету розмови.

Французька молодь намагається створити свою власну мову спілкування, яка буде зрозуміла тільки їм самим. Таким чином, молоді люди виробляють свою власну мову на основі рідної мови, що повністю відображає життя її носіїв.

В основному французький молодіжний жаргон виникає як «протест проти словесних штампів або ж як бажання відзначитися, бути оригінальним, що властиво молодим людям» [6, с. 48].

Коли французькі підлітки використовують сленг, то прагнуть «висловити своє критичне або іронічне ставлення до світу дорослих, показати себе більш незалежними, завоювати популярність серед однолітків» [4].

Тим самим французька молодь хоче відрізнятись від дорослих носіїв мови і приховати сенс сказаного, розмовляючи особливою «модною мовою».

Мова французької молоді багато в чому відрізняється від літературної мови. Вирази і слова в ній спрощуються і скорочуються, а також з'являється більше число абrevіатур для економії часу, простоти і зручності. Поповнюється лексика французького молодіжного жаргону в основному за рахунок запозичень з інших мов. Але варто зазначити, що більша її частина створюється шляхом переосмислення загальноживаних слів, утворення нових слів, серед яких виділяється такий цікавий процес словотворення, як Верлан («verlan»), тобто написання слова в зворотному порядку. Назву «Верлан» було утворено від французького прислівника «à l'envers», що означає «навпаки». Наприклад: *la meuf* = *la femme* – жінка; *musique* = *zicstu* – музика; *père* = *reup* – батько; *discret* = *s'crédi* – таємний.

В першу чергу, вживання даної кодованої мови пов'язане з бажанням молодих людей самоствердитися і відокремитися від світу дорослих особливою манерою мови, показати свою приналежність до певної вікової категорії або групи. У молодіжній мові французів Верлан виконує символічну, ігрову і експресивну функції. Це пов'язано з віком його творців і носіїв – підлітками [5].

Найчастіше в мові молодих французів трапляється 2 інших кодованих мови – «*veul*» (наприклад: *comme ça* – *sakom* – *asmeuk*; *look* – *kelou* – *keul*) і «*yaourt*» (наприклад: *deusk* (від *disque*) – компактний диск; *fonb* (від *hovffon*) – дурень), які також набирають популярності.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що з модних слів і виразів, вживаних французькою молоддю, можна скласти не один словник. Вчені-мовознавці виділили два основних джерела виникнення і становлення словникового складу молодіжної мови.

Перші – це внутрішні джерела утворення молодіжного сленгу, які поділяються в свою чергу на граматичні та семантичні способи освіти і еволюції слів. І як окремий спосіб збагачення словникового складу мови – утворення фразеологізмів або фразеологічних одиниць (далі ФО) [2].

Наведемо кілька прикладів слів, утворених:

– граматичним способом. При граматичному словотворенні змінюється форма слова. Нові слова утворюються на основі слів, словосполучень, рідше – пропозицій, які для нового слова є вихідними. До граматичного способу творення слів належать: деривація (префіксація, суфіксація), абрєвіація, конверсія, телескопія: афіксація: *cafard* (ябеда) – *cafarder* (ябедничати), *carotte* (унаргалка) – *carotter* (використовувати унаргалку); префіксація: *cyber-*: *cyber-harcèlement* – кібер-переслідування, домагання; суфіксація: *-asser*: *rêvasser* – мріяти, помріяти, *-er*: *booster* – посилювати; абрєвіація: *BD* (*bande dessinée*) – комікс, мультфільм, *OSF* (*on s'en fout*) – наплювати; конверсія: *choses chouettes* (від *choses de chouettes*) – класні речі, *planète collègue* (від *planète de collègue*) – планета коледж, *soirée ciné* – кіновечір (від *soirée cinéma*); телескопія: *cipote* – друг, який проживає в одному і тому ж кварталі – *cite* + *pote*, *timal* – хлопцеві – *petit* + *male*;

– семантичним способом. При семантичному словотворенні форма слова не змінюється, змінюється лише його значення або функція. Серед семантичних способів еволюції слів у французькій мові ми виділили і проаналізували такі їх різновиди, як метонімія, метафора і синоніми: метонімія: *la lame* – лезо, замість *couteau* – ніж; метафора: *albums truffés* – альбом, напханий хітами, *où le cerveau bouillonne* – киплять мізки, *petite frappe* – маленька прочухан, прочуханка; синонімія: *défouler* – *se détendre* – розслабитися, випустити пар, *flemme* – *paresse* – лень [3].

У наші дні велику цінність у системі французької мови набувають такі роздільно оформлені мовні одиниці, як фразеологізми. Французи, як і представники інших мовних груп, часто люблять вживати різні ідіоми, кліше, фразеологізми, які надають розмовній мові пікантності. Розглянемо приклад: «*1,85 m, une silhouette athlétique, une gueule d'ange: Theo James boxe dans la catégorie beau gosse*». Словосполучення «*gueule d'ange*» є ФО – «Гарне, ангельське обличчя», «дитяче обличчя, забавна мордочка».

Крім внутрішніх джерел існують і зовнішні джерела – запозичення з інших мов. У французькій молодіжній лексиці за останні десятиліття зафіксовано інтенсивне проникнення слів з англійського та американського сленгу. Наприклад: «*Ce qui plait aux stars et aux fans, c'est qu'Ed Sheeran reste simple, dans sa vie quotidienne comme dans ses chansons*» [1].

«*Le statut spoiler*». Англїцизм «*spoiler*» (від *to spoil* – «псувати», «заважати»); *spoiler* – «перешкода») означає «спойлер», «передчасно розкрита важлива сюжетна інформація, яка руйнує задуману авторами інтригу, не дає її пережити самотїйно і, отже, позбавляє читача / глядача / гравця деякої частини задоволення від цього сюжету, ніж псує враження від нього». Запозичення у французькій мові є такою ж невід'ємною частиною її лексики, як і споконвічно французькі слова.

Результати проведеного дослідження підтверджують можливість застосування способу трансформації (стилістичної, морфологічної, синтаксичної, словотвірної, лексичної), методу комбінованого перекладу (транскрипція + експлікація, калька + транскрипція або навпаки), а також прийомів варіативної, контекстуальної, гіперо / гіпонімічної підстановок, калькування (часткового, змішаного), описового перекладу, тлумачення (контекстуального, евфемістичного) і компенсації.

Результати вивчення способів відтворення французьких арготизмів дають підставу накреслити конкретні напрями майбутніх студій перекладознавчих, контрастивних, лексикологічних, лексикографічних, стилістичних: подальше вивчення перекладознавчого аспекту арготизмів на кожному з мовних рівнів; переклад військових, професійних, загальних арготизмів (кожен вид окремо); переклад мови кінофільмів з аргокомпонентом; переклад сучасного молодіжного арго; переклад арготизмів національно-територіальних варіантів французької мови; створення двомовних словників арготичної лексики; теорія та практика формування перекладацької компетенції у галузі соціальної діалектології.

Висновки. Молодіжний французький жаргон не є постійним, так як зі зміною одного модного явища, люди забувають старі слова, замінюючи їх іншими. Це відбувається дуже швидко і пов'язане зі змінами в суспільстві, оскільки жаргон є «живою» частиною мови і швидше, ніж літературною мовою, реагує на нові тенденції, ідеї і новини навколишнього світу. Тому якщо в іншому вигляді жаргону слово може проіснувати дуже довго, то в жаргоні молодих французів тільки за останнє десятиліття спостерігається стрімке зникнення багатьох слів.

Здійснене дослідження не претендує на остаточне розв'язання заявленої проблеми, не охоплює всіх питань, пов'язаних з молодіжною розмовною лексикою. Перспективні напрями подальшої роботи вбачаємо в додатковому й більш детальному вивченні розмовної лексики у французькій сучасній мові.

References

1. Balayan, Ellina. 2006. "Rol metafori v formirovaniyi yazykovoï kartiny mira (na materiale sovremennogo molodezhnogo zhargona)". PhD diss., Saratov.
2. Batsevych, Floriy. 2004. *Osnovy komunikativnoi linhvistyky*. Kyiv: Vydavnychiy tsentr «Akademiya».
3. Beregovskaya, Eda. 1996. "Molodezhnyi sleng: formirovanie i funktsionirovaniye". *Voprosy yazykoznaniiya* 3:32–41.
4. Bilas, Andriy. 2005. "Frantsuzke arho – zharhon – slenkh: poniattievo-terminolohichni spivvidnoshennia". *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya: Inozemni movy* 112:228–232.
5. Iesina, Elena. 2011. "Anhliiska leksyka v suchasniï frantsuzkii movi (na materiali zhinochykh zhurnaliv)". *Filolohichni nauky. Pytannia teorii i praktyky*. Tambov: Hramota. 22(9):73–75.
6. Petrova, Tatiana. 1993. "Osobennosti rechi sovremennoi frantsuzkoi molodiozhy". *Inostrannyye yazyki v shkole*. Moskva: Metodicheskaya mozaika. 2:47–51.

Бернецкая Галина. Лингвостилистические особенности перевода французского молодежного сленга. В статье рассмотрены вопросы существования и функционирования французского молодежного языка, причины возникновения такого понятия и способы его использования в языке современной молодежи, а также условия и средства создания французской молодежной речи, которые являются актуальными при переводе с французского языка. Автором отмечено, что развитый национальный язык не является монолитным, а представляет собой совокупность форм, в которых он существует и находит проявление в иерархически организованной многоступенчатой системе. Акцентировано внимание на пребывании французского молодежного сленга под воздействием демографических, миграционных процессов внутри Французской республики. Установлены различия между сленговой и литературной версиями французского языка. Определены основные источники возникновения и становления словарного состава молодежной речи. Охарактеризованы языковые особенности молодежного сленга на разных уровнях. Рассмотрена взаимосвязь французского молодежного аргота и развития различных социальных сфер деятельности человека. Охарактеризованы возможности применения способа трансформации, метода комбинированного перевода, также приемов вариативной, контекстуальной, гиперо- и гипонимической подстановок, калькирование, описательного перевода, толкования и компенсации. Отмечено влияние современных компьютерных технологий на современные молодежные сленговые тенденции. Проанализированы базовые способы образования сленговых слов, фразеологизация молодежного вещания. Определены конкретные направления будущих переводческих исследований, контрастных, лексикологических, лексикографических, стилистических исследований; перевод языка кинофильмов с арготкомпонентом, современного молодежного аргота, арготизмов национально-территориальных вариантов французского языка; создание двуязычных словарей арготичной лексики; теория и практика формирования переводческой компетенции в области социальной диалектологии. Отмечено важность рассмотрения содержательного и качественного наполнения молодежного сленга под влиянием современных общественных процессов. Выявлена взаимосвязь культурных особенностей молодежного сленга, что проявляется в противостоянии общественным шаблонам и нормам.

Ключевые слова: аргот, диалект, фразеологизм, языковая картина мира, жаргон.

Bernetska Halyna. Linguostylistic Features of French Youth Slang Translation. The article deals with the existence and functioning of the French youth language, the causes of such a concept and how it is used in the language of modern youth, as well as the conditions and means of creating a French youth language, which is relevant when translating from French. The author emphasized that the developed national language is not monolithic, but rather constitutes the set of forms in which it exists and is manifested in a hierarchically organized multi-stage system. Emphasis is placed on finding French youth slang from the influence of demographic and migration processes within the French Republic. The differences between the slang and literary versions of the French language are determined. The main sources of the origin and formation of the vocabulary of the youth language are outlined. The linguistic features of youth slang at different levels are characterized. The interrelation of the French youth argot and the development of different social spheres of human activity is considered. The possibility of applying the method of transformation, the method of combined translation, as well as the

techniques of variative, contextual, hypero- and hyponomic substitutions, calculations, descriptive translation, interpretation and compensation is characterized. The influence of modern computer technologies on modern youth slang trends is noted. Basic ways of formation of slang words and the phraseology of the youth speech are analyzed. The specific directions of future translation, contrast, lexicological, lexicographic, stylistic studies have been identified: the translation of the language of films with an argot component, modern youth argot, argotisms of national-territorial variants of the French language; the creation of bilingual dictionaries of argotic vocabulary; theory and practice of forming translation competence in the field of social dialectology. The importance of considering the content and quality content of youth slang under the influence of modern social processes is emphasized. The relationship of cultural features of youth slang is revealed, which manifests itself in opposition to social patterns and norms.

Keywords: argo, dialect, phraseology, linguistic picture of the world, jargon.

УДК 82-313.2

Ірина Біскуб, Наталія Філевич

ЕВАЛЮАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ У ВИКЛАДАННІ ЛІТЕРАТУРИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ (на матеріалі роману К. Ішігуро «Never Let Me Go»)

У статті розглянуто механізми формування ціннісних орієнтирів під час викладання літератури Великої Британії на основі опрацювання роману нобелівського лауреата з літератури К. Ішігуро «Never Let Me Go». Проаналізовано роль цінностей у сучасній освіті. Окреслено причини, які зумовлюють потребу в дослідженні основних ціннісних орієнтирів. Виявлено основні напрямки сучасної евалюаційної системи освіти та запропоновано принципи формування ціннісних орієнтирів шляхом опрацювання тексту літературного твору. Було зроблено висновок, що від правильного сприйняття учнем ідеалів, дотримання загальнолюдських принципів і норм залежить ефективно і якісне розв'язання суспільно-політичних, соціально-економічних і духовно-моральних завдань суспільства в цілому.

Процес формування ціннісних орієнтирів учнів передбачає такі етапи: демонстрація цінностей учневі; усвідомлення ціннісних орієнтацій особистістю; прийняття ціннісної орієнтації; реалізація ціннісних орієнтацій у діяльності та поведінці; закріплення ціннісної орієнтації в спрямованості особистості та репрезентація її в статус цінності конкретної особистості, тобто свого роду потенційного стану; актуалізація потенційної ціннісної орієнтації, що полягає в якостях особистості вчителя.

Отже, засвоєння ціннісних орієнтацій в освітньому процесі, відбуваючись у вільному розвитку з опорою на позитивно значущі цінності, переходить від здатності усвідомлення цінності до внутрішнього її прийняття на фоні позитивного емоційного сприйняття, і до можливості її реалізації, закріплення, здатності актуалізувати значимі для діяльності і поведінки ціннісні орієнтири.

Під час практичного аналізу було з'ясовано, що твір К.Ішігуро “Never let me go” репрезентує такі загальнолюдські цінності, як: терпіння, співчуття, сумлінність, почуття провини за скоєне вчиня вибачати, доброзичливість, справедливість, дружба, відданість, повага, любов, доброта, довіра.

Також було зроблено висновок, що освіта відіграє ключову роль у творі, виступаючи як основний компонент формування зрілої, всебічно розвиненої особистості, здатної до мислення, почуттів, репрезентації найвищих загальнолюдських цінностей.

Ключові слова: загальнолюдські ціннісні орієнтири, технології викладання, евалюаційна освіта, цінності, навчальний процес, література.

Вступ. Сучасна ситуація в суспільстві характеризується зниженням рівня ціннісних орієнтирів молоді, і, як наслідок, підрастаюче покоління втрачає здатність безконфліктного й ефективного спілкування та контактування в суспільстві. Можна спостерігати суспільний розлад, який здатний бути скоригованим лише впровадженням ціннісних орієнтирів в життя кожної особи. Саме тому актуальними є дослідження, зумовлені потребою в систематизації ціннісних орієнтирів молоді. Ефективним шляхом до формування ціннісних орієнтирів є підбір і вивчення літературних творів, які, з одного боку, написані сучасними авторами, з іншого ж – акцентують увагу на актуальних у всі часи аксіологічних категоріях.

На базі цінностей суспільство й держава формулюють соціальні потреби для виховання. Такі потреби містять бажану модель людини, це ідеальний і, як зазвичай, недосяжний образ, але він визначає вектор і зміст виховної діяльності. Проте в реальній виховній практиці сучасне